

Åt de minsta ingenting annat än det bästa

*Operaverkstans pedagogiska
arbete kring
föreställningen
Andrejs längtan*

Åt de minsta ingenting annat än det bästa
Operaverkstans pedagogiska arbete kring föreställningen Andrejs längtan

MALMÖ OPERA I FEBRUARI 2014

TEXT & INTERVJUER Petra Carlsson Thyrvin

FOTO Petra Carlsson Thyrvin, Hillevi Björnsson

GRAFISK FORM Pia Lindgren

Innehåll

En idé om att sätta upp Andrejs längtan	7
Hur når man ut med en föreställning?	9
Lars Fembro – teaterpedagog och skådespelare	9
Varför och hur ska man arbeta pedagogiskt?	11
Genomförandet av 102 klassrumsbesök	13
Statistik	
Hur utformar man ett klassrumsbesök?	
Samarbete med litteraturpedagogen i Simrishamn	18
Ett projekt i ett projekt – från referensgrupp till en egen föreställning: Förskolan Rolfs längtan	20
Fas 1: Förskolan Rolf följde arbetet med föreställningen Andrejs längtan	
Fas 2: Framtagningen av en egen föreställning	
Fas 3: Föreställningen Förskolan Rolfs längtan	
Vad vinner man på ett så stort arbete runt en föreställning?	25
<hr/>	
Intervju med Ola Simonsson – musiklärare & solist	15
Intervju med Johan Hwatz – Andrej i Andrejs längtan	17
Intervju med Sara Ekman – dansare, koreograf & regissör	24
Intervju med Elin Fleischer – klarinettist i orkestern	27

En idé om att sätta upp Andrejs längtan...

År 2001 såg Operaverkstans konstnärliga ledare Maria Sundqvist urpremiären av *Andrejs längtan* på Regionteatern Kronoberg i Växjö. Hon fann ett gripande verk med en intressant historia, som dessutom var något så annorlunda som en opera tonsatt av en jazzkompositör. Maria började fundera på möjligheten att sätta upp *Andrejs längtan* i Malmö. Sedan dess har hon väntat på rätt förutsättningar och 2013 var året då pusselbitarna föll på plats.

För att verket skulle kunna sättas upp på Operaverkstan behövde ett flertal parametrar stämma. Först och främst gällde det att vänta in rätt tidpunkt för att föreställningen skulle passa in i Operaverkstans palett av uppsättningar. Vilken målgrupp ville man nå ut till just nu? Vad strävade man efter rent konstnärligt i repertoaren? Maria behövde också hitta de artister och det konstnärliga team som skulle kunna förvalta *Andrejs längtan*. Det var viktigt att artisterna skulle gestalta karaktärerna Andrej och Vova istället för att spela barn. Därför valde man koreografen och dansaren Sara Ekman som regissör. Som dansare är Sara van att arbeta med rörelse, vilket blev särskilt viktigt eftersom målgruppen för uppsättningen var små barn, som läser scenisk aktion före text.

Hur når man ut med en föreställning?

Förutom att vuxna skulle spela barn var utmaningen med Andrejs längtan att nå ut till barnen i klassrummen. Pjäsen handlar om barnhemsbarnen Andrej och Vova som ger sig ut i St Petersburg för att leta efter Andrejs mamma, som har gått bort (men man glömde berätta vart). Det är en föreställning om fantasins kraft, men den handlar också om att mista någon nära. Slutscenen kan tolkas på flera sätt och vuxna tenderar att tolka den mörkare än barn. Att vuxna ofta är rädda för att visa barn sorgliga slut hade Operaverkstan fått erfara tidigare. De visste att *Andrejs längtan*, trots att den var gjord av välkända namn som Georg Riedel och Barbro Lindgren, kunde vara svår att nå ut med på grund av sitt känsliga ämnesval. Många lärare kan vara oroliga för att ta upp ett samtal om döden, och det blev därför viktigt för Operaverkstan att ta lärarnas oro på allvar och behandla ämnet med ömhet. Lösningen blev att göra en storsatsning på klassrumsbesök innan barnen kom för att se föreställningen. Uppdraget gick till Lars Fembro, Operaverkstans teaterpedagog och skådespelare.

– *Satsningen med Lars klassrumsbesök visade att vi tar oron på allvar, säger Maria. Vårt budskap till skolorna blev tydligt: Vi kommer hjälpa till att skapa en bra upplevelse genom att besöka er innan ni kommer till oss för att se Andrejs längtan. Det ger publiken en ökad förståelse för föreställningen i förväg och då vet vi att den landar bättre både hos barnen och hos lärarna. Dessutom ser vi till att barnen får tolka föreställningen själva och inte genom lärarnas filter.*

Intervju med Lars Fembro - teaterpedagog och skådespelare

– Jag är i grunden utbildad lärare och började tidigt arbeta med dramapedagogik och teater. Jag kom i kontakt med Operaverkstan 2003 när jag arbetade som teaterlärare på Malmö Kulturskola och fick chansen att medverka som skådespelande pedagog i foajén till Operaverkstans första egna föreställning Stadsmusikanterna. I Kulturskolans regi gjorde jag visningar på Malmö Opera och flera samarbeten där jag deltog både som skådespelare och pedagog. Sedan jag blev anställd på Operaverkstan har jag fått ta del av flera kvalificerade och givande utbildningar och fortbildningar.

– Jag har lärt mig många tekniker och metoder för att arbeta pedagogiskt med musikdramatik. Exempelvis har jag haft mycket kontakt med Dr Markus Kosuch från universitetet i Oldenburg, som tillsammans med några andra tyska pedagoger utvecklat en särskild metod, Szenische Interpretation von Musiktheater, för hur man kan arbeta med opera i klassrummet. En annan viktig erfarenhet var kursen Write an opera, ett mycket heltäckande program för att arbeta med opera som jag gick på Royal Opera House i London. Med utgångspunkt i den samlade erfarenheten jag tillskansat mig försöker jag till varje föreställning anpassa och utveckla nya sätt att arbeta pedagogiskt, så väl i klassrummet som vid visningar eller andra uppdrag.

En ingång till verket var att jobba med tesen att en föreställning kan vara både sorglig och underbar. Vuxna ser sorgsna operor hela tiden, varför skulle barn inte klara av det? Kan det sorgliga också vara härligt? Barn tenderar att tolka *Andrejs längtan* på ett hoppfullare sätt än vuxna, särskilt slutet. Risken för att barnen skulle få en färdig vuxentolkning gjorde det ännu viktigare för Operaverkstan att koppla på Lars kunskap. Storsatsningen på klassrumsbesöken fick både den interna styrgruppen på Operaverkstan och ombuden runt om i kommunerna att tro på att uppsättningen skulle fungera och nå ut.

Varför och hur ska man arbeta pedagogiskt?

Sedan Operaverkstan startades år 2002 har kulturpedagogiken varit en viktig del av verksamheten, och det pedagogiska arbetet är alltid kopplat till repertoaren. I Operaverkstans uppsättningar får det pedagogiska arbetet kratta manegen, vilket fördjupar upplevelsen av den specifika föreställningen, av konstformen och av teaterns magi. När skolklasser kommer till Operaverkstan är det inte eleverna själva som valt föreställning eller köpt sina biljetter. Ibland vet lärarna vad klassen kommer att få se, men inte heller de vet exakt vad som väntar. Därför underlättar det med en guide som kalibrerar publiken.

Operaverkstan arbetar således konsekvent med pedagogiska projekt kring majoriteten av sina uppsättningar. I samarbete med det ansvariga teamet hittar man olika vägar in i föreställningen avseende fördjupningar och förarbete. Ibland har

det inneburit inspirationskvällar eller längre lärarfortbildningar, andra gånger har man arrangerat temakvällar med inbjudna föreläsare eller tagit emot skolklasser som fått gå visningar på operan och titta in bakom kulisserna. Denna gång kan Operaverkstan stolt säga att Georg Riedel inte bara komponerade en nyskriven sång till deras uppsättning, utan även kom till Malmö för att medverka på repetitioner och på en temakväll.

Genomförandet av 102 klassrumsbesök

Statistik

Klassrumsbesöken gjordes från årskurs F upp till årskurs 3. Den 12 februari 2013 var första klassrumsbesöket, *Andreas längtan* hade premiär 9 mars. Under våren och hösten 2013 gjorde Operaverkstan 102 klassrumsbesök i sex olika kommuner i Skåne; Malmö Lund, Ystad, Simrishamn, Klippan och Åstorp. Sista klassrumsbesöket gjordes den 14 oktober. Operaverkstans teaterpedagog var med på samtliga klassrumsbesök. Det innebär att runt 2 300 elever har fått besök från Operaverkstan år 2013!

Hur utformar man ett klassrumsbesök?

Ute i skolorna är det viktigt för Lars Fembro att anpassa sig efter de skiftande förutsättningar som olika klasser har. Målet är att göra ett klassrumsbesök som är varierat och intressant. Musik, diskussioner, sagoberättande, bilder och interaktivitet blandas. Kontakten med lärarna under besöken är viktig för Lars och för Operaverkstan, eftersom det är lärarna som organiserar teaterbesöken.

Det är också de som får ta hand om barnens alla funderingar efter att de sett en föreställning. Klassrumsbesöken är även en möjlighet att möta barnen på deras hemmaplan och höra vad de har för tankar om föreställningen och dess teman.

– Vi antar att föreställningen ska passa barn i åldern sex till åtta år, säger Lars, men skolbesöken ger oss en chans att verkligen bekräfta eller förkasta våra idéer. Hänger de med? Hur kan vi förbereda dem? Vad tycker och tänker de? Eftersom Andrejs längtan tar upp ett komplext ämne som döden, vill vi ta ansvar för diskussionen istället för att bara lämna ut ett papper med information.

I Malmö stad finns en särskilt enhet som ansvarar för inköp och fördelning av kultur för barn och unga. Enheten går under förkortningen KBU, kultur för barn och unga. När KBU köpte *Andrejs längtan* ingick ett antal klassrumsbesök i paketet. Operaverkstan insåg tidigt att intresset för klassrumsbesöken och föreställningen var stort och tillfrågade Malin Ekstrand Engdahl, musiklärare, om hon ville bli följeslagare till Lars ut till skolorna under våren. Under hösten anställdes istället Ola Simonsson, artist och musiklärare, som medhjälpare. Eftersom Operaverkstan tycker att det är viktigt för artisterna att få möta och lära känna den publik de sedan spelar för, lades även resurser på att föreställningens solister Johan Hwatz och Matthias Thorbjörnsson skulle följa med ut på klassrumsbesöken varsin vecka.

– Klassrumsbesöken har behandlat konstformen opera i allmänhet och föreställningen *Andrejs längtan* i synnerhet, berättar Lars. Besöken består av noga utvalda me-

Intervju med Ola Simonsson - musiklärare & solist

– Jag kom med i projektet på våren 2013 och då hade Lasse redan ett utformat koncept. Det byggde vi vidare på och delade upp klassrumsbesöket emellan oss. Vi hade själva väldigt kul och blev riktigt samspelade efter ett tag tycker jag. Varje klass har ju en unik energi och sina egna förutsättningar, som vi fick anpassa oss efter. Ibland fördjupade vi oss i specifika delar av klassrumsbesöken, andra gånger fick vi istället öka takten för att ha ett högre tempo. Det märktes att eleverna lyssnade, särskilt när jag berättade själva sagan med hjälp av inplastade bilder. Roligt att se att det är så inpräntat i människan att det är mäktigt att höra en annan människa berätta en historia! Det blev ett starkt fokus just under sagoberättandet oavsett om det var en klass som var teatervan eller elever som inte visste vad opera var. Det känns viktigt att få vara en kulturspridare på det här sättet och visa barnen något de inte sett förut, sedan behöver de inte gilla det alla gånger, men då har man i vilket fall öppnat en dörr. Det var också kul att visa barnen upphovsmännen, att förklara att det finns personer bakom den här uppsättningen och ge exempelvis regissören eller scenografen ett ansikte.

– Vi pratade en del om döden med barnen och först undrade vi kanske lite hur det skulle gå. Men med utgångspunkten i att Lars berättade om hur döden varit närvarande både i Barbro Lindgrens och Georg Riedels liv fick vi sedan höra barnens egna upplevelser. Alla hade ju någon relation till döden, oavsett om det var pappa, morfar eller ett marsvin som dött. Barnen hade ett överraskande konkret och klart sätt att prata om döden på tycker jag. Annars var favoritdelen ofta när vi sjöng "jag vill vara hos min mamma" med olika känslor. Först ledsen, sen jätteglad och när vi sjöng sången som om vi var jättearga kånade barnen ofta av skratt. När vi mötte eleverna igen den dagen de skulle se Andrejs längtan blev det många high fives och kära återseenden i foajén.

toder som vi anpassar efter de vi möter. Vi har diskuterat vad opera är och barnen har fått prova på röstuppvärmning med Georg Riedels sånger. Vi har berättat om upphovsmännen Georg Riedel och Barbro Lindgren och om deras erfarenheter av döden. Vidare har vi presenterat de medverkande solisterna. De gånger våra solister har varit med på besöken har de själva fått berätta om sitt arbete för barnen, på så vis får barnen en riktig inblick i hur vi arbetar på teatern. Sedan har vi pratat om orkestern och gett musikexempel som barnen fått lyssna på. Allt för att behandla så många sidor av opera och scenkonst som vi kan. Vi diskuterar också vad en regissör gör och vad det innebär att tolka en berättelse. Ofta var utgångspunkten för den diskussionen en frågeställning kring att "gå bort". Vad har det för olika innebörder? Hur kan man tolka det på olika sätt? Vi förklarade också ordet scenografi och visade dem hur vi arbetat med skuggspel i föreställningen, på så vis fick vi in en bit av teaterns magi i klassrummet.

Operaverkstans ledord för säsongen har varit allvar och skämt. Diskussionen om detta tema togs även upp i klassrummen. Lars berättar vidare:

– Vi frågade barnen om man får skämta om det som är allvarligt, vissa sa ja och andra sa nej. Då berättade vi om regissörens tankar. Hon hade sett en film där svårt sjuka barn fick leka med såpbubblor, vilket gjorde att de behövde mindre smärtstillande eftersom deras fantasi och lekfullhet stimulerades. När Vova och Andrej får det svårt i pjäsen så leker och fantiserar de också för att klara av sin verklighet. Föreställningen är väldigt fantasifull och lustfylld och barnen har roligt när de ser den, men det har varit viktigt för mig att våga vara rättfram under klassbesöken och prata med barnen också om döden. Att förlora en förälder är trots allt en rädsla som många barn har, stora som små.

Intervju med Johan Hwatz - Andrej i Andrejs längtan

– För mig var det roligt att dela med sig av yrket och teaters magi, utöver att vi pratade om *Andrejs längtan*. Det kändes viktigt. Jag minns att jag redan som barn ville bli skådespelare, då tänkte jag att jag skulle skådespela på film. Men så gick jag en tur bakom kulisserna på Stora Teatern i Göteborg och insåg då att teater faktiskt också är skådespeleri! Jag fick magin förklarad för mig och det väckte en nyfikenhet och ett intresse som bidragit till att jag står på scenen idag. Under ett klassbesök visade jag en bild på mig i en roll, då räckte ett av barnen upp handen och sa "den där skådespelaren har jag sett och jag såg den föreställningen den var jättebra". Då kunde jag berätta för det barnet att det faktiskt var jag som spelat den rollen. Barnet kände inte igen mig och trodde knappt sina ögon. Jag kan väl säga att klassrumsbesöken även gjorde att min egen nyfikenhet och glädje av att hålla på med teater återuppväcktes och jag hoppas och tror att vi har satt ett frö hos några av barnen också!

– När vi i ensemblen visste att det skulle komma en klass och titta som haft förbesök blev det ett annat fokus inför föreställningen. På något vis kändes det som att vi skulle visa upp det vi pratat om tidigare och det gällde att matcha det vi pratat om. Det blev intimare och mer personligt för oss på scenen och förhoppningsvis hade barnen i publiken också en större förståelse.

Samarbete med litteraturpedagogen i Simrishamn

Simrishamns kommun var först i Skåne med att utveckla en kulturgaranti för barn i grundskolan. Den innebär att alla årskurser i grundskolan garanteras någon form av kulturupplevelse varje läsår. Simrishamn har en särskild kulturpedagoggenhet som Operaverkstan samarbetat med tidigare. Denna gång utformades ett samarbete med Karna Nyström, som är anställd som litteraturpedagog i kommunen. I år var det bestämt att hon skulle göra fyra besök hos kommunens årskurs 3, och innan dess skulle man välja en föreställning och en bok att utgå ifrån. De letade efter en föreställning för nioåringar och valde *Andrejs längtan*, delvis eftersom föreställningen kompletterades med ett klassrumsbesök från Operaverkstan. Lars och Karna träffades för ett utbyte av tankar innan några av klassrumsbesöken startade. På så vis kunde de samarbeta och se till så att de kompletterade varandra under besöken i klasserna.

Karna genomförde det första klassrumsbesöket hos eleverna och gav dem olika verktyg för att berätta själva utifrån bilder från boken *Andrejs längtan*. Sedan kom Operaverkstan med sitt klassrumsbesök som fokuserade på musik och musikteaterformen. Därefter såg barnen föreställningen på Ystad teater. Avslutningsvis träffade Karna eleverna ytterligare två gånger. Det här var första gången dessa elever hade både för- och efterarbete runt en föreställning. Efter Operaverkstans besök märkte Karna att barnen hade tagit till sig rytmiken och musiken. De rappade och sjöng tvåmeningsdikter och hade koll på många teaterbegrepp.

Karna menar att barnen har mycket närmare till musikteater som form efter att de fått besök av Operaverkstan och sett föreställningen.

– *Barnen hittar massor nya sätt att tänka på. Det finns inga sånger i boken men en massa sånger i föreställningen. Opera var inte som de trodde och man sjunger handlingen istället för att läsa den, berättar hon. Det faktum att barnen får komma till en riktig teater förhöjer också upplevelsen. Flera av dem påpekade att det var på riktigt, de fick sitta på riktiga stolar på teatern. Barnen pratade också mycket om att det var häftigt och roligt med applådtack, för så är det aldrig på film!*

Karna berättar vidare att den fördjupning som barnen fått via klassrumsbesöken har gjort att eleverna har landat i projektet från olika håll, vilket har stimulerat deras egen kreativitet. Vissa av barnen gillade sången mest, andra tyckte att Andrej och Vova skulle prata mer. I en av Simrishamnsklasserna bestämde man sig för att tillsammans skriva en egen historia om Andrejs vän Vova, berättelsen fick namnet *Vovas längtan*. Klassrumsbesöken ger möjlighet till dialog och diskussion om föreställningen och dess teman, som väcker många tankar. Föräldrarna har kanske inte alltid tid för dialog hemma och har man diskussionen

öppet i klassrummet så finns inga rätta svar. Karna och Lars enas om att introduktionerna ger ett frikort till lärarna, de förstår att de inte behöver förklara för barnen vad föreställningen handlar om, utan att barnen kan tolka själva. Slutet får vara öppet för var och en att bestämma och barnen ser det ofta ljusare än de vuxna.

– Vi är inga kuratorer, men det kan vara en fördel att prata om och dela en upplevelse av förlust. Kanske får man insikt om att man inte är ensam. De barn som förlorat en förälder blir aldrig av med den erfarenheten, men det kanske hjälper dem att dela den, säger Karna.

Ett projekt i ett projekt - från referensgrupp till en egen föreställning: Förskolan Rolfs längtan

Operaverkstan har under flera år samarbetat med olika skolor i syfte att pröva konstformen opera och för att lyssna på tankar och idéer från barn och ungdomar. Under läsåret 2012/2013 samarbetade de med Lärarutbildningen på Malmö Högskola och Backaskolan i ett projekt runt föreställningen *Gåvan*. Inspirerad av detta samarbete kontaktade förskolechefen Tobias Fredriksson Operaverkstan och föreslog ett utbyte med någon av hans förskolor. Eftersom Operaverkstan var intresserade av att pröva ett samarbete med yngre barn tackade de ja. Bussförskolan Rolf nappade på erbjudandet och i januari 2013 träffades de för första gången.

FAS 1 Förskolan Rolf följde arbetet med föreställningen Andrejs längtan

Efter ett första inledande möte bestämdes det att barnen på förskolan Rolf skulle börja med en visning av Malmö Opera. De kom på studiebesök för att få en första inblick i vilka som jobbar på Operaverkstan, vem som gör vad och hur det ser ut på en teater. De fick se stora scenen, scenografi, rekvisita och provade kostymer och masker.

Därefter arbetade personalen på förskolan Rolf med boken *Andrejs längtan* och läste den för barnen så att de skulle lära känna historien. Andra gången förskolan Rolf besökte operan följde de en öppen repetition av *Andrejs längtan* på Verkstan. De pratade även med regissören och skådespelarna. Barnen var provpublik och i allra högsta grad med och påverkade regissörens läsning av verket, vilket hjälpte artisterna och det konstnärliga teamet att behålla fokus på barnets perspektiv.

När det närmade sig premiär kom sex barn från förskolan Rolf för att se ett genomdrag av föreställningen. Därefter intervjuade barnen sångarna om opera, pjäsen och om deras karaktärer. Intervjuerna videodokumenterades och användes både på hemsidan som trailers samt i foajén före föreställningarna. På genrepet bjöds hela förskolan Rolf in så att alla barnen skulle få se hela föreställningen.

FAS 2

Framtagningen av en egen föreställning

Under träffarna innan premiär föddes en idé om en fortsättning av projektet. På intervjufilmen frågar ett av barnen skådespelaren och solisten Johan Hwatz varför det är vuxna som spelar barn. Tanken uppstod då hos Lars Fembro att barnen skulle få göra sin egen version av *Andrejs längtan* genom att välja ut scener och sånger från föreställningen och spela upp dem. Projektet blev lättare att genomföra då de hade förmånen att kunna vara i den faktiska scenografin till *Andrejs längtan*. Detta berodde dels på att den var barnsäker och dels på att Operaverkstan kunde ändra planeringen så att scenografin och lokalen Verkstan blev tillgängliga.

En tidsplan gjordes upp, musikmaterial valdes ut och bearbetades, lokalerna bokades och projektet var igång. Operaverkstan presenterade idén för barnen och diskuterade med dem vilka avsnitt ur *Andrejs längtan* som de hade fastnat för. Rymningen och svårigheten att ta på sig skorna var viktiga, båten och bagaren likaså. Under repetitionerna bestämde barnen sig för sex låtar från den ursprungliga föreställningen, därefter hittade de på en historia som band samman melodierna. Operaverkstan skapade en övnings-CD för barnen och personalen att lyssna på så att de lättare skulle lära sig musiken och texterna. Det hela mynnade ut i en föreställning som handlade om när barnen på förskolan Rolf rymde från sitt eget dagis. Efter fem övningstillfällen inklusive genrep var det dags för premiär.

Fas 3

Föreställningen Förskolan Rolfs längtan

På premiären i april framförde barnen två uppspel med musikläraren Malin Ekstrand Engdahl vid pianot. Den första publiken utgjordes av de övriga barnen på förskolan Rolf och deras personal, ensemblen ur *Andrejs längtan* samt övrig personal på Malmö Opera. Det var en stark upplevelse för många närvarande, särskilt för ensemblen. Det måste anses unikt att få se föreställningen man medverkar i bli speglad av barn i samma ålder som huvudpersonerna. På kvällen var föräldrar, släkt och vänner inbjudna. Barnen bjöd verkligen till och hade kul.

Inför Operaverkstans nordiska nätverksträff bjöds förskolan Rolf återigen in att framföra sin föreställning. Efter en snabb repetition gjorde barnen ett strålande framträdande inför en förväntansfull publik bestående av operaarbetare med inriktning på barn och unga från hela Norden. Efteråt bjöds på saft och tårter.

Maria kommenterar:

– Förskolan Rolf blev vår referensgrupp. De hjälpte oss med trovärdigheten i gestaltningen när de pratade med regissören Sara Ekman. Vi fick veta mer om vad barnen tänker och tycker och det gav oss direkt feedback. Sedan var det otroligt roligt att de ville göra en egen uppsättning av *Andrejs Längtan*!

Intervju med Sara Ekman - dansare, koreograf & regissör till Andrejs längtan

– Jag vet att Operaverkstans pedagogiska arbete alltid är en stor del av en uppsättning. Jag tilläts ändå att ha full fokus på föreställningen och blev inte så inblandad, vilket har känts bra. För mig har det mer varit pedagogiken som inspirerats av uppsättningen, t ex så vet jag att de har pratat om våra skuggspel på klassrumsbesöken. Jag bad dock om en referensgrupp och det blev förskolan Rolf. Det var otroligt viktigt och bra att få tid till att prata med dem. När de gjorde sin egen uppsättning fick jag också ett bra kvitto på att det jag trodde tilltalade dem faktiskt också blev deras favoriter, som att ta på sig skorna exempelvis. Det är ju ett gott betyg! Många jag pratat med i branschen har varit imponerade av den upplevelsen, att få se barnen göra en egen version av vad de sett.

– Jag tycker att föreställningen har fått leva själv, utan några egentliga pekpinningar. Det enda vi diskuterade var att föreställningen skulle ha ett lyckligt slut att de sorgliga tolkningarna skulle få finnas där, men utan att styra. Det var skönt att få slappna av i att barn inte behöver skrivas på näsan och att historien egentligen inte är så läskig. Upphovsmännen själva är ju inte alls rädda att bli hängda för sitt ämnesval, så då behöver inte vi vara det heller. Jag såg boken ligga ute i foajén och under offentliga föreställningar gladde det mig att se föräldrar som bläddrade i den och läste för sina barn. Alla som någon gång jobbat med barn och ungdomsteater vet att en stor del av problemen annars vanligtvis ligger i en publik som inte är förberedd på upplevelsen.

Vad vinner man på ett så stort arbete runt en föreställning?

Operaverkstan har fått otroligt bra feedback på klassrumsbesöken. Flera av de klasser som fått besök har egna bloggar där bilder från både förbesöken och själva föreställningsdagen har lagts upp. Responsen från lärarna har varit väldigt positiv, flera har sagt att detta klassrumsbesök har varit det bästa de haft. Genom besöken har Operaverkstan stärkt sitt varumärke i skolorna som en högkvalitativ kulturinstitution för barn i alla åldrar. Det finns ett stort förtroende för vad Operaverkstan gör.

Utöver att kalibrera publiken och hjälpa dem att närma sig föreställningen är skolbesöken en chans för Operaverkstan att komma närmare sin publik. Det ger ett utbyte och samarbete med huvudmålgruppen, barn och unga, och även med de vuxna som representerar dem. Operaverkstan ger dem argument för att se mer musikdramatik med eleverna och prata om operakonsten i klassrummet. De strävar efter att fördjupa upplevelsen av konstformen och visa att det inte alls behöver vara svårt och krävande med musikdramatik, varken för små, stora eller vuxna barn. Just de här klassrumsbesöken har gjort att Operaverkstan har utökat sitt kontaktnät av lärare, vilket gör det lättare att nå ut nästa gång det blir aktuellt att turnera eller spela i eller utanför Malmö. Ystad och Lund har exempelvis inte fått klassrumsbesök tidigare. Fler vet nu vad Operaverkstan är och vad de gör.

När Operaverkstan bestämde sig för att göra den här stora satsningen på klassrumsbesök blev en bieffekt att Lars under hösten inte har haft möjlighet att ta emot visningar. De som efterfrågat rundturer har istället betts att återkomma våren 2014, eftersom Operaverkstan ansåg att klassrumsbesöken under denna period var viktigare. Förutom att ha genomfört alla klassrumsbesök har Lars och de övriga pedagogerna varit på plats i foajén när eleverna skulle se *Andrejs längtan*. Det var bra med igenkänningen för barnen och skapade en trygghet innan det var dags att se föreställningen.

Operaverkstan försöker alltid att tänka i långa linjer med cykler och teman. De jobbar med nyskrivet, klassiska tonsättare och barn – och ungdomsmedverkan och har de senaste åren undersökt om 1900-talet blev barnets århundrade med utgångspunkt i 1945 års figurer Krakel, Mumin och Pippi. De har även undersökt andra verk där frågeställningen är hur vi ser på barn och barndom. *Vivaldis vinter*, som sattes upp 2010 handlade exempelvis om föräldralösa barn, precis om *Andrejs längtan*. Genom det här tankesättet och genom arbetet med *Andrejs längtan* har Operaverkstan fortsatt att undersöka hur allvarliga saker man kan behandla i musikteater. Är kultur för barn underhållning, utbildning eller konst? Vad får man visa barn för scenkonst? Operaverkstan använder sig flitigt av ett Lennart Hellsing citat i sitt undersökande: *All pedagogisk konst är dåligt konst, men all god konst är pedagogisk*.

Genom klassrumsbesöken lär sig Operaverkstan mer om hur barn resonerar kring opera och teater, det är ett gemensamt givande och tagande där Operaverkstan lär sig minst lika mycket som barnen.

Intervju med Elin Fleischer - klarinettist i orkestern

– Det är helt klart skillnad att spela för förberedd publik. De har liksom kortare startsträcka, det vill säga de har lättare att komma in i föreställningen och de har närmare till skratt. Ett helt annat engagemang från början. Oförberedd publik kommer ofta igång efter ett tag, men det tar ganska lång tid och det känns som att de inte riktigt vet om de exempelvis får skratta eller inte. Förmodligen för att föräldrarna inte vet att det är okej eller inte och därför hyschar barnen.

– En annan tanke är att om man som barn aldrig varit på teater förut känns det nog tryggare att fösas in i en mörk lokal av någon man mött förut. Är man inte förberedd och inte vet vad som väntar kan det nog vara en lite otäck upplevelse. Det är mörkt, det spelas sorglig musik och någon gråter, vilket kan bli en ganska läskig start på upplevelsen. Och det kan ju vara en anledning till att det tar lite längre tid att bli engagerad, man måste känna efter om det är farligt först.

**OPERAVERKSTAN VILL
RIKTA ETT
STORT
TACK TILL
alla inblandade
pedagoger & lärare
i Skåne
och ett
särskilt tack
till alla på förskolan Rolf**

”Det var en pedagogisk och mycket trevlig introduktion som innehöll både genomgång med förklaringar av innehållet, musik och dramatiseringar.”

/Förskolan Hasselbacken

”Nyttigt men också väldigt uppskattat av ungarna.”

/Lärare i Simrishamn

MALMÖ OPERA

www.malmoopera.se